

GREENPEACE

SAYI #194

BÜYÜMEK
YERİNE
YAŞAMAK

İçindekiler

Gelecek refah ekonomisinde

Toplumlarımızı ve ekonomilerimizi yeni baştan nasıl düzenlememiz gerektiğine ilişkin temel kavramlar net bir zemine sahip. Bunu başarmak için büyük bir kolektif çaba gerekiyor. Bunun yolu da refah ekonomisinden geçiyor.

Gerçek güzellik değil, gerçek zarar!

Dove yıllardır toplumda yerleşen toksik güzellik standartlarına meydan okuyarak ürünlerinin reklamını yapıyor. “Gerçek güzellik” vadediyor; gerçek dışı, zehirli güzellik anlayışıyla mücadele ettiğini söyleyerek kadınları, kız çocuklarını güçlendirme fikri üzerinden ürünlerini satıyor. Peki Dove’un bilmenizi istemediği çirkin gerçekler neler?

Norveç’te gençlerin zaferi tarih yazdı!

Kuzey Denizi’nde bulunan üç petrol ve gaz sahasının onaylarını geçersiz kılmak için mahkemeye başvuran Greenpeace ve gençlik grubu Natur og Ungdom, Norveç Devleti’ne karşı tarihi bir hukuk zaferi elde etti!

Greenpeace ekibi olta takımlarına takılan balınayı nasıl kurtardı?

Greenpeace gemisi Arctic Sunrise’ın mürettebatı Meksika açıklarında sudaki olta takımlarına takılan bir kambur balınayı kurtardı. Bu balınanın yaşam serüveni devam ediyor. Ancak binlerce balına ve yunus bu kadar şanslı değil.

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz Basım ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. adına Orli Toledo

Genel Yayın Merkezi

19 Mayıs Mah. 19 Mayıs Cad. Golden Plaza, No: 3/16 Ofis No: ORJ/149, 34363 Şişli - İstanbul
Tel: +90 212 935 30 33
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Orli Toledo

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Sevil Turan Ceylan

Editör

Taci Yalçın

Baskı

Printworld Ambalaj Etiket San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© Emanuel Büchler / Greenpeace

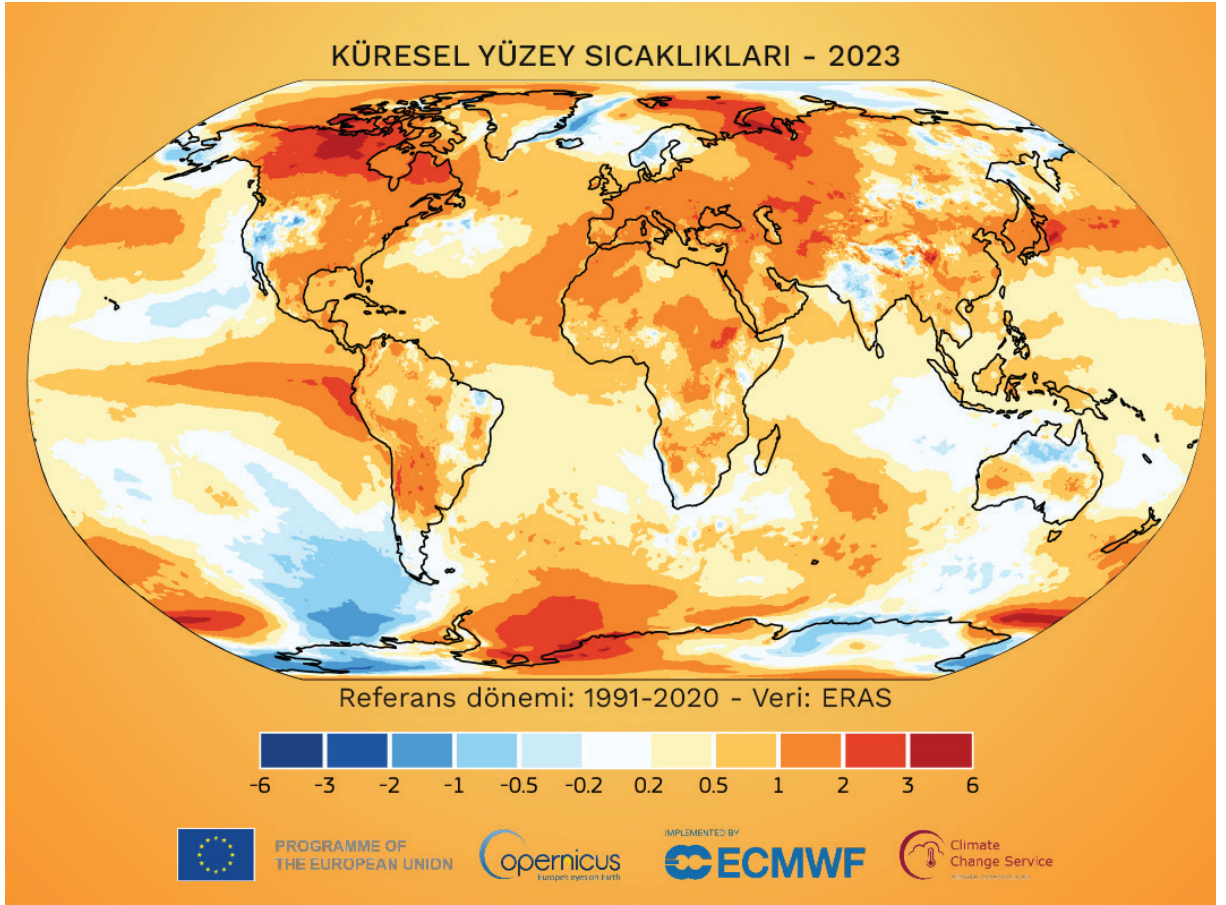

GREENPEACE

2023, KAYITLARA GEÇEN EN SICAĞ YIL REKORUNU KIRDI!

Copernicus'un verilerine göre, 2023 yılı, 1850'den bu yana kaydedilen küresel sıcaklık verileri arasında en sıcak yıl olarak tarihe geçti. Bu, daha önceki en yüksek yıllık değer olan 2016'nın ortalama sıcaklığından 0,17°C daha yüksek. Bu küçük sayısal fark bile gezegenimiz için büyük bir uyarı. Küresel sıcaklıklar, tehlikeli olarak kabul edilen 1,5°C sınırına çok yaklaşmış durumda. **Ocak ya da Şubat 2024'te sanayi öncesi döneme göre 1,5°C ısınma -maalesef- muhtemel.**

2024 ve sonraki yıllardan hiçbirinin 2023'ün en yüksek sıcaklık rekorunu kırmaması, temenniden öte acil bir hedef olmalı. Bu sıcaklık rekoru iklim için son çağrı! Fosil yakıtlar üzerinden zenginleşen ülkeler ve şirketler, iklim krizini derinleştiren enerji politikalarından vazgeçmeli ve yeni fosil yakıt projeleri de dahil olmak üzere bütün faaliyetlerini hemen durdurmalı.

GELECEK

REFAH EKONOMİSİNDE!

Marília Monteiro Silva, Isadora Wronski ve Agnes Jezler

15-19 Ocak tarihleri arasında İsviçre'nin Davos kasabasında gerçekleştirilen 54. Dünya Ekonomik Forumu çok uluslu CEO'ları, hükümet liderlerini, varlıklı elitleri ve diğer güç sahiplerini bir araya getirdi. Forumun dört ana temasından biri 'büyüme yaratmak'tı. Özellikle en marjinal kesimleri etkileyen ve insanlığı dokuz gezegen sınırından altısının ötesine iten çoklu krizin temel nedeninin büyümeye ve borca dayalı ekonomik sistem olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu tema oldukça ironik.

Mevcut sorunlara yönelik çözümlerin karmaşık olduğu, yerel coğrafyalara ve sakinlerine dikkatle uyarlanmaları gerektiği ortada; ancak toplumlarımızı ve ekonomilerimizi yeni baştan nasıl düzenlememiz gerektiğine ilişkin temel kavramlar net bir zemine sahip. Bunu başarmak çok zor değil fakat büyük bir kolektif çaba gerekiyor. Bunun yolu da büyümeyi odak noktası haline getirmekten vazgeçip, insanların ve parçası olduğumuz ekosis-

temlerin refahını önceliklendiren alternatif bir ekonomik sistemden, refah ekonomisinden geçiyor.

Refah ekonomisine ilgi büyüyor

Refah Ekonomisi İttifakı (Wellbeing Economy Alliance) 2018 yılında kuruldu, ancak büyümenin sınırlarına ilişkin fikirler 70'li yılların başından beri var. Ne yazık ki, büyümeye odaklanan ve GSYH'yi ilerlemenin ana ölçüsü olarak öngören anlatı, sadece belli kesimlere fayda sağlayarak hüküm sürdü. Oxfam, 2020'den bu yana en zengin beş kişinin servetlerini ikiye katladığını, buna karşılık beş milyar insanın daha da yoksullaştığını gösteren bir rapor yayınladı. Yoksulluk artıyor, ekosistemler çöküyor ve gezegenimiz endişe verici şekilde ısınıyor. Dolayısıyla insanlar daha fazla büyüme, sömürü ve süper varlıklılar için artan zenginliğin gidilecek yol olup olmadığını sorgulamaya başlıyor.

Bilim bu konuda net, ne yapmamız gerektiğini biliyoruz. 2023 yılında Nature dergisinde yayımlanan ve dünyanın dört bir yanından bilim insanlarının bütüncül çözümler bulmak için işbirliği yaptığı bir çalışma şu cümleyle başlıyor: “Dünya sisteminin istikrarı ve esnekliği ile insan refahı birbiriyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır.” İklimi ve ekosistemleri koruyan sürdürülebilir kalkınma açısından ne yapmamız gerektiğine yönelik devasa bilim birikimine eklenecek bu çalışma, hem çevresel hem de sosyal sınırlar içinde kalma şeklimizi değerlendirmek için bize bir yol sunuyor.

Artan eşitsizlik, petrol ve gaz şirketlerinin genişlemesi, derin deniz madenciliği tehdidi... Bunların hepsi sonsuz büyüme arayışından kaynaklanıyor. Amaç refah olduğunda, yeni bir petrol ve gaz sahası açmak ya da derin deniz madenciliği projeleri başlatmak gibi faaliyetler amaçlarını yitirir. Topluma katkıda bulunmadıkları, aksine onu yok ettikleri gözler önüne serilir. Sadece çoklu krizin sistemik nedenleriyle mücadele ederek bu tehditleri durdurabilir ve gelecektekileri önleyebiliriz.

Refah ekonomisine geçiş insanların ve ekosistemlerin ihtiyaçlarına birkaç kişinin kârından daha fazla öncelik veren, gücü yeniden dağıtan ve müştereklerin getirisi için ortak sorumluluk ve erişim yaratan siyasi eylemler gerektirir. Pratik anlamda bu, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin çağrıda bulunduğu uluslararası finansal mimaride köklü reformların hayata geçirilmesi ve BM Vergi Sözleşmesi’nin uygulamaya konulması anlamına geliyor. Bu öneriler yeni değil. Tarihçi Rutger Bregman 2019 yılında Davos’ta viral olan bir konuşma yapmış ve “Hayırseverlik hakkında konuşmayı bırakın. Vergiler hakkında konuşmaya başlayın” demişti.

Toplumlarımızın dayandığı ekosistemleri koruyacak ve dayanıklılığı artıracak şekilde güçlendirilmiş kamu hizmetleri yoluyla insanların ihtiyaçlarını güvence altına almaya odaklanan ulusal bütçelere ihtiyacımız var. Seçilmiş liderler ve kamu görevlileri temel misyonlarına yani halka hizmet etmeye odaklanmalı, statükonun sürdürülmesinden ve büyümeye odaklanılmasından fayda sağlayanların planlarına son vermeli.

Davos’ta düzenlenen Dünya Ekonomik Forumu Yıllık Toplantısı (WEF) vesilesiyle Greenpeace aktivistleri iklim krizini, türlerin yok olmasını ve toplumsal eşitsizliği protesto etmek amacıyla İngiliz kar sanatçısı Simon Beck ile birlikte Davos’a yakın bir bölgede kar üzerine mesajlarını yazdılar.

GERÇEK GÜZELLİK DEĞİL, GERÇEK ZARAR!

Dove yıllardır toplumda yerleşen toksik güzellik standartlarına meydan okuyarak ürünlerinin reklamını yapıyor. “Gerçek güzellik” vadediyor; gerçek dışı, zehirli güzellik anlayışıyla mücadele ettiğini söyleyerek kadınları, kız çocuklarını güçlendirme fikri üzerinden ürünlerini satıyor.

Ancak gerçekte Dove, gezegenimizi zehirleyen milyarlarca tek kullanımlık plastik ambalajlı ürün satıyor. “Gerçek güzellik” rüyası “gerçek zarar” kabusuna dönüşüyor.

Dove’un sahibi Unilever şirketi dünyadaki en büyük beş plastik kirleticisinden biri. Gezegenimizi boğulduğu bu plastik kirliliğinden kurtarmak için dev şirketlerin başta tek kullanımlıklar olmak üzere plastikten vazgeçmesi şart. Dove, zehirli sonuçlarını bile bile bu yıl yaklaşık 6.4 milyar adet yüksek derecede kirleticisi tek kullanımlık plastik mini ambalaj (saşe) satmak üzere. Bu, dakikada 12 bin ambalaj demek. Peki Dove’un bilmenizi istemediği çirkin gerçekler neler?

Çevre felaketini körüklüyor

Geri dönüştürülmesi neredeyse imkansız olan milyarlarca plastik mini ambalaj (saşe) Hindistan, Endonezya ve Filipinler gibi birçok ülkeye zarar verirken, kadınları ve kız çocuklarını olumsuz bir şekilde etkiliyor!

Anneliği yüceltirken bedenlerimizi kirliliyor

Dove gibi markaların plastik atıkları minik mikroplastikler oluşturuyor. Mikroplastikler en yüksek dağlarda, en derin denizlerde ve hatta insan kanında, anne sütünde ve plasentada bile bulunuyor.

Genç kızların öz saygısını güçlendirmekten bahsederken, geleceklerini yok ediyor

Başta Hindistan, Endonezya, Tayland ve Filipinler olmak üzere, Dove’un savunduğunu iddia ettiği aynı genç kızlar ve kadınlar, atıklarının zararlı etkileriyle başa çıkmak zorunda kalıyor.

Ama bu, böyle olmak zorunda değil! Dove’a ve diğer büyük kirleticilere dur demenin zamanı çoktan geldi. Dev şirketlerin tek kullanımlık plastiklerini kısıtlayacak, yaratıkları kirlilik nedeniyle sorumlu tutacak güçlü bir Küresel Plastik Anlaşması bu gidişatı durdurabilir.

<https://imza.greenpeace.org/plastiksiz-gelecek>

© Angela Christofilou / Greenpeace

© Jilson Tiu / Greenpeace

Dove, Marilou gibi kadınları dinlemek yerine onları yok sayıyor

Yukarıdaki fotoğraf Filipinli bir çöp toplayıcısı olan Marilou'ya ait. Ona “Plastik hayatınızı nasıl etkiliyor?” sorusu yöneltildiğinde son derece çarpıcı bir cevap veriyor. “Dove’un umurunda değiliz. Yaşadığımız yeri çöplüğe döndüren mini plastik ambalajlar (saşe) üretiliyorlar. Evimizin her tarafı plastik atıklarla dolu olduğu için torunum hastalandı. Çoğu zaman bu saşeler kanalizasyonları tıkadığı için su baskınları oluyor. Artık Dove’un plastik saşelerinin yaşadığımız yere atıldığını görmek istemiyorum. Plastik saşeler satın almak zorunda kalmamamız için yeniden dolum noktaları kurmaları gerekiyor.”

Dove, Marilou gibi kadınları dinlemek yerine onları yok sayıyor. Yarattığı plastik kirliliği yaşadığı yere ve ailesine “gerçek zarar” veriyor. Marilou gibi birçok kişi bu kirliliğe maruz kalıyor. Markaların ve bağlı bulundukları şirketlerin tek kullanımlık plastik ambalajlardan yeniden kullanılabilir, yeniden doldurulabilir sistemlere geçişini sağlayacak bir Küresel Plastik Anlaşması'na ihtiyacımız var.

Norveç'te gençlerin zaferi tarih yazdı!

Greenpeace ve gençlik grubu **Natur og Ungdom** Norveç hükümetiyle mahkemede karşı karşıya geldi. Kuzey Denizi'nde bulunan üç petrol ve gaz sahasının onaylarını geçersiz kılmak için mahkemeye başvuran gençler **Norveç Devleti'ne karşı tarihi olarak nitelendirilebilecek bir zafer elde etti!**

Fotoğraflar: © Marthe Haarstad / Greenpeace

Kuzey Denizi'nde bulunan Breidablikk, Yggdrasil ve Tyrving adlı üç petrol ve gaz sahasının onaylarını geçersiz kılmak için mahkemeye başvuran Greenpeace ve gençlik grubu Natur og Ungdom, Norveç Devleti'ne karşı tarihi bir hukuk zaferi elde etti! Mahkeme bu projelerin Norveç Anayasası, Avrupa Ekonomik Alanı hukuku ve Norveç'in uluslararası insan hakları taahhütlerini ihlal ettiğine hükmetti. Ayrıca, Enerji Bakanlığı'nın çocuk haklarına dair BM Sözleşmesi'ni dikkate almadığını belirterek onayları geçersiz kıldı.

Mahkeme onay sürecindeki usule ilişkin sorunlara da vurgu yaparak yeterli kamu katılımının sağlanmadığının altını çizdi, onayların AB hukuku kapsamında yetersiz olduğuna karar verdi ve hükümetin yanma sonucu oluşan emisyonları çevresel etki değerlendirmesine tabi tutmayarak Norveç Yüksek Mahkemesi'nin içtihadını ihlal ettiğini doğruladı.

Greenpeace Norveç'in Genel Direktörü Frode Pleym, mahkemenin böylesine olumlu ve kapsamlı bir karar vermiş olmasından memnuniyet duyduğunu söyledi: "Karar Breidablikk, Yggdrasil ve Tyrving petrol ve gaz

sahalarının yasadışı bir temelde onaylandığını ve üretime son verilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Şimdi petrol sahalarında devam eden çalışmaların derhal durdurulmasını bekliyoruz."

Gençlik grubu Natur og Ungdom'un lideri Gytis Blaževičius ise kararı şu sözlerle değerlendirdi: "Bu, gelecek nesiller ve çevre için önemli bir zafer. Bu kararla birlikte milyonlarca varil petrol toprak altında kalmaya devam edecek. Dava süresince devlet Breidablikk, Tyrving ve Yggdrasil emisyonlarının küresel ölçekte yaratacağı etkiyi azaltmaya çalıştı. Mahkemenin kararıyla da teyit edildiği üzere, petrol sahalarından kaynaklanan emisyonların küresel iklim, insanlar ve gezegen üzerinde yıkıcı etkileri olacak. İklim felaketlerini daha da kötüleştirmek yerine, petrol ve gazın toprak altında el değmeden kalacak olmasından memnuniyet duyuyoruz."

Artık giderek daha fazla sayıda insan (özellikle de iklim değişikliğinden en çok etkilenenler) iklim krizine karşı haklarını korumak için hukuk yoluna gidiyor. Bu karar ise dünya çapında devam eden tüm iklim davaları için önemli bir referans noktası olarak öne çıkıyor.

GREENPEACE EKİBİ

OLTA TAKIMLARINA TAKILAN

BALİNAYI NASIL KURTARDI?

Kambur balinanın yaşamı tehlike altındaydı

Greenpeace gemisi Arctic Sunrise'ın mürettebatı Meksika açıklarında sudaki olta takımlarına takılan bir kambur balınayı kurtardı. Mürettebat balinanın telaşla yüzgecini çırttığını ve yüzeyde alışılmadık bir süre geçirdiğini fark etti. Gemi mürettebatı balinanın bir sıkıntısı olabileceğinden şüphelendi. Balinanın hemen yanında iki balıkçı şamandırası vardı. Ekip hemen harekete geçti, balınaya yaklaşmak için şişme botu suya indirdi ve olta takımlarını dikkatlice keserek balınayı bu esarettten kurtardı.

Olta takımları ABD'nin Oregon eyaletinden, ruhsatlı bir yengeç avlama teknesine aitti. Bu bölgedeki endüstriyel balıkçılık malzemeleri daha önce de balina ölümleriyle ilişkilendirilmişti. Acı gerçek şu ki bu malzeme muhtemelen bir süredir sudaydı ve balina haftalardır, hatta aylardır olta takımlarına dolanmış bir halde yüzüyordu!

Çoğu durumda tehlikeli sayılan bir kurtarma girişiminde bulunmak yerine, yetkilileri durumdan haberdar etmek daha güvenli bir yöntemdir. Ancak konunun uzaklığı ve balinanın yaşamına yönelik yüksek risk, mürettebatı hızla harekete geçmeye sevk etti. Elbette Greenpeace mürettebatı olayı ilgili makamlara da bildirdi.

Endüstriyel balıkçılık balinalar için büyük bir tehdit

Bu balinanın yaşam serüveni devam ediyor. Ancak binlerce balina ve yunus bu kadar şanslı değil. Endüstriyel balıkçılık malzemeleri her yıl 300.000'den fazla balina ve yunusun ölümüne neden oluyor. Gemilerin balina ve yunuslara çarpması da ikinci en büyük ölüm nedeni olarak biliniyor. Endüstriyel balıkçılıktan kaynaklanan tehditlere plastik kirliliği ve iklim değişikliğini de eklediğimizde okyanuslarımız için korkunç bir tablo ortaya çıkıyor. Bununla birlikte bu gerçeklikten bir çıkış yolumuz olduğuna da biliyoruz: Okyanus koruma alanları.

Okyanus koruma alanları okyanus yaşamının korunmasında hayati bir rol oynuyor. Bu alanlar balıkçılık faaliyetlerini kısıtlayarak balina, yunus gibi hayvanlara yaşamlarını devam ettirmeleri, beslenmeleri ve çocuklarını büyütmeleri için güvenli bir alan sağlamak açısından çok önemli. Okyanusların çok büyük bölümü koruma altında değil ve sömürüye açık durumda. Bilim insanları yaban hayatı korumak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için 2030 yılına kadar okyanuslarımızın en az üçte birinin okyanus koruma alanları kapsamına alınması gerektiğini söylüyor.

Geldiğimiz noktada, dünya liderleri Mart 2023'te Küresel Okyanus Anlaşması üzerinde anlaşma sağladı. Anlaşma okyanusların korunması için çok önemli bir adım ve deniz yaşamının iyileşip gelişebileceği geniş okyanus koruma alanlarının oluşturulmasını mümkün kılıyor. Anlaşma Eylül 2023'te 84 ülke tarafından imzalanmış olsa da ancak en az 60 ülke tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek. Herhangi bir gecikme okyanus koruma alanlarının oluşturulmasını etkileyecek.

Hükümetlerin okyanusları korumak için atması gereken adımlar açık ve net: Anlaşmayı onaylamak, derin deniz madenciliğini yasaklamak, yeni petrol ve gaz çıkarımına son vermek!

Aylık birden fazla dergi alıp, bunları okullara ulaştırarak **gençleri Greenpeace ile tanıştırmaya ne dersiniz?**

Merhaba,

Bildiđiniz üzere Greenpeace Akdeniz Dergi, yalnızca çevre hakkında ve ana akım medyada yer alamayan gelişmeler üzerine yayın yapmaktadır. Bu haberlerin ve bilgilerin daha erişilebilir ve yaygın olması için dergilerimizi mümkün olduğunca fazla kişiyle paylaşmak istiyoruz.

Dilerseniz 1 adetten fazla dergi hak edişlerinizi sizin adınıza bizlerle iletişime geçen, okumaya ve gelişmeye hevesli öğrencilere iletiyoruz. Fazla sayıdaki dergilerinizi kendi çevrenize iletmek isterseniz, bizi hafta içi 10:00-19:00 arası (0212) 935 30 33 numaralı telefondan arayabilir ya da bilgi.tr@greenpeace.org'a mail atabilirsiniz.

GREENPEACE